

M A G Y A R K U R I R

Bétsből, Pénteken, Aprilis' 9-dikén 1819.

Északi Amerika.

A' Congressus' második kamarája, vagy az úgynevezett Képviselő kamara, vagy két olyan végzést tett, a' mellyek, kivált Angliában, sokaknak gondolkodása szerént nagyon váratlanok; 107 voksokkal 62-tő ellen meghatározta, hogy a' Generális Jackson' tselekedetében az *Arbuthnoth* és *Armbruster*' megölettetéseket illető perre nézve, semmi gyalázásra méltó környülállást nem talál. Azt is meghatározta 100 voksokkal 70 ellen ugyan ezen Képviselő kamara, hogy *Pensacolának* 's *Barancas* várának (és így napnyugoti Floridának) ugyan ezen Generális Jackson által lett elfoglaltatása az Egygyesült Státusok' Constitúziójával nem ellenkezik.

A' Képviselők' kamarájának ezen nem várt határozása annyival nevezetesebb, hogy a' Biztosság, melynek elejébe ezen tárgynak megvizsgálása adattatott vala, éppen másképpen ítelt mind a' *Jackson*t, mind pedig az *Arbuthnoth* és *Armbruster*' megölettetéseket illető dolgokról. — Miképpen ítelt a' Biztosság ezen tárgyakról, hozzá lehet elégségesen vetni *Clay* nevű Képviselőnek, a' ki ezen Biztosságnak is tagja volt, a' gyűlésben tartott beszédéből, melyben egyebek közt ezen szavak is előfordultak: — „Ha így, okunk van az attól való félelemre, hogy valamelyik győzedelmeskedő Vezérünk alája és szabadságunknak. Így jártak a' *Görög* és *Romai* Státusok. Az egész világ reánk függesztette szeméit. Egy rész vetélkedve

és gyűlölséggel, a' más szeretettel és bizodalommal szemleli szabadságunkat. Néünk az a' kötelasségünk, hogy a' szabadságot éppen olyan tisztán adjuk által maradékainknak, mint magunk kaptuk. Gondoljátok-é Uraim, hogy a' világ bennünhet betsülhetne, ha mi az emberiség' jusait elnyomnók, 's ha a' mi Vezéreink példát adnának az önn' kény- és kegyetlenség-gyakorlásra. Uraim! ha ti most a' Gen. Jackson' tselekedetét helybenhagyjátok, azt várhatjátok, hogy a' mi katonai hatalmunk nem soká nyilvánosságosan fel fog kelni a' Constitúzió ellen.“

A' Generális *Jackson*, 's általjában a' Floridák' történeteik felett, mellyek az Olvasó Világ' figyelmetességét illy nagyon magokra vonták vala, három hétig disputált a' Congressus. Megérkezvén Londonba a' híre, hogy melly kedvezőleg ütött-ki Jacksonra 's az ő Floridai tselekedeteire nézve a' Congressus' határozása, egyszeriben alább szállott az Anglus Státus-Obligatziók' betse.

Washingtonnak szomszédságában Febr. 6-dikán Londoni polgár Generális *Armstead Mason* és *Jon Macarty*, ritka kegyetlenséggel duelláltak. Hat lépés távolságról egy jeladásra egyszer mind lőttek egymásra három-három golyobissal töltött puskából. A' Generális halva esett-le a' földre; a' másik a' karján kapott sebet.

Febr. 3-dikán arról tudósította az Elölülő a' Senátust, hogy az Anglus Országglószéknek panasza van némely Amerikai alattvalók ellen, a' kik külömbkü-

lőmb megbántásokkal illettek némelly Anglus alattvalókat. Az Anglus Ország-lószéknek ezen panaszát oly fontosnak lenni mondja az Elölülő a' mostani környülállásokra nevezve, hogy jó leszen, ha a' Senatus valódi megfontolás alá veszi ezen tárgyat.

Az Északi Amériikai Egygyesült Státusok' határait napnyugot felé, nevezetesen pedig annak a' Meksikói öböllel határos partjait, nagyon erőssítetteti az Elölülő.

Spanyol Amérika.

Már egészen bizonyos, hogy megérkezett Lord *Cochrane* Chilibe. Dec. 4-dikén kötött-ki a' Valparaisói kikötőhelybe, 's azonnal által vette ezen Respublika' tengeri erejének vezérlését, a' melly egy 70, 's két 50 ágyus lineahajókból, néhány Fregátokból, mind egygyütt (az ágyus tsajkákat ide nem számálván) 15 hadi hajókból áll. Ez a' tengeren dolgozik az alatt, míg Gen. *Sant Martin* a' szárazon, Peru' partjain, Lima felé elő nyomúl. Hanem, mint írják, a' Perui Vice-Király is nagy készületeket teszen. A' Londoni Kurir szerént feles *Congrev-rákétáji* 's oly emberei is jó számmal vannak, kik értenek az ezen rákétákkal való bánáshoz. — Más újságban ellenben azt olvassuk, hogy a' Lerd *Cochrane*' vezérlése alatt lévő hajókon volna sok ilyen rakéta. Itt hát nem soká mérges verekedések fognak történni.

Az a' hajó, melly ezen tudósításokat Chiliből hozta, Buenos-Ayresből nagy szerentséllenségről való hírt is hozott. A' La-Platai egygyesült Státusok' Elölülője *Püehredon*, valami Anglus tisztekkal vádászaton lévén, a' puskaporos szaru, nem írják mi módon, a' kezében fellobbant, 's széllyet pattant, melly miatt már két hónaptól fogva nem folytathatja hivatalát. Don Jose Rondeau nevű Generális neveztetett helyébe.

H a y t i.

Északi Amériikai Újságlevelek erősítik, hogy Hayti Királya *Henrik*, Jan. 1-ső napján egy Proklamátziót adván-kifényese lerajzolja Országának boldogságát 's az általa tétetett oltalmazó készületeket, mellyek után végre arra teszi figyelmetessé a' lakosokat, hogy minekutánna az Európai öszszeszoövetkezett Hatalmasságok a' magok fegvveres seregeiket Frantzia Országból kivitték, már bizonytalan, hogy miképpen fogja Frantzia Ország Hayti eránt viselni magát; melyre nézve nagyon szükségesnek tartja mind addig, míg a' sziget' függetlensége forma szerént meg nem esmertetik, legnagyobb vigyázással lenni.

Nagy Britannia.

A' *Britannus Monitorben* ily megjegyzés fordul elő: — „Lanjuinnais Ur, Frantzia Pair, midőn nem régen a' Pairkamarában a' *Barthelemy* Ur jóvalása ellen kikelt volna, egyebek közt azt is erőssíté, hogy a' Bretagnei partokon és egyéb déli Departamentekben bizonyos mozgások lévén, a' pártosok segyverhez kapdosnának, és hogy Nagy Britanniából 10,000 Anglus puskák küldettek volna oda. Mi hiszszük, hogy Országlószékünk, ha ezen vádat fundamentum nélkül lenni találja, meg fogja czáfolni. Mi azt is jól tudjuk, hogy Angliában most némelly idegen emberek tartzkodnak, kik közönségesen ditsekesznek azzal, hogy ők a' Frantzia Országi említett vidékeken támadást organizálnak. Sőt, a' mi több, még azt is vakmerően mérészlik erőssíteni, hogy őket a' mi Ministeriumunk buzdítja és segéli. Nékünk úgy látszik, hogy Ministereinkek elmulaszthatatlan és nagyon sürgető kötelessége legyen, ezen embereket a' közönség előtt nyilván való módon le hazuttolni, 's megfenyíteni azért, hogy Ministeriumunknak nevével ily méltatlannul vissza élnek.“

Angliába minden órán várják Algi-riából a' Spiy nevű hajónak megérkezését, a' melly ajándékokat hoz a' Deytől a' Régens Princznek. — A' Persiai Schachtól már megérkeztek Angliába azok a' 12 drága Arabs paripák, mellyeket a' London felé útban lévő Persa Nagy-Követ fog, mint Ura' ajándékait, a' Régens Princznek bemutatni.

A' *Szens Iloña*' szigetéről érkezett legújabb tudósítások szerint ott igen veszedelmes ragadó nyavalya uralkodott, melly miatt egymásra hálnak az emberek. Az Admirális' hajóján is sokan meghaltak. *Bonaparténak* mindazáltal jó egészsége van.

Maximilian Austriai Királyi Fő Herceg, Angliából vissza indult az Europai szárazra. Mártz. 19-dikén ágyuk dörgése által tiszteltetve ült hajóra Do-vernél.

Frantzia Ország.

A' Persa Nagy-követtel az audientzia eránt való nehézségek tsakugyan elhárítattak végezetre, 's az ő fényes pompával való fogadtatása Mártz. 30-dikán ment véghez.

Frantzia Országban az 1817-dik esztendőben minden Papi Személyek, a' Cardinálisoktól fogva egész a' Vikáriusokig számbavétettévé, 30,533-man találtattak. A' fizetéssek 15,283,363 Frankokra és 27 Ceutimekre telt, melly summából, ha átaljában vétetne, 500 Frank esne egyre - egyre.

Azon beszédek között, mellyek a' Követek' kamarájában a' Barthelém'y javallása felett elő fordultak, az Ultra-royalisták közt Gróf a' La Bourdounayé volt az, a' melly hevességére nézve minden másokét felyülhaladta. Okoskodását azon kezdette, hogy a' Ministerek azon Választási törvénynek fenntartatása által, melly mellett most ily nagyon viaskodtak, nem egyébre czéloznak, hanem tsak

arra, hogy azt véghez vihessék, hogy a' két kamarákban mindenkor nékiek legyenek több pártfogójik. Ez az elsőség ugyan, így szoll ő, valameddig a' Király, birtokában marad, jó és nem ártalmas: de mihellyest azt a' Ministerek valamelly gyűlölséges czélzásoknak elérésére használják, azonnal veszedelemre teszik - ki a' Királynak ezen nevezetes elsőségi-jusát; ekkor már a' Ministerek, és nem a' Király az, a' kik ezen elsőségi just gyakorolják; így ők magokat a' Monarkha' és a' Képviseleti Országlás' java eláruló-jivá teszik, 's a' bűn, mellyet ők ekképpen elkövetnek, annyival gyűlölségesebb, hogy a' Ministerek ekkor tsak személyes haszonkeresésből, a' Ministerségben való megtartattatásokért munkálódtak. Így a' Pairkamara vagy a' Ministereknek mindenben kedveket keresni, vagy pedig tagjainak számát, szünlelenül neveltetni 's magát ekképpen megalatsonyittatni szemlélni kéntelenítettévé, elveszti a' szükséges függetlenséget; a' Képviseleti Országlásnak tsak a' neve fog fennállani; az a' jus, hogy a' Ministereket a' Pairkamara előtt el lehet vádolni, melly a' mi szabadságunk' palladiuma, tsak szemfényvesztő tsalárd kép leszen; ekkor osztán hijába fogják kívánni a' kamarák a' visszaéléseknek eltöröltetését; az ő kéréseik nem fognak a' Király' füleibe jutni, minthogy körülette a' Ministereknek szolgáló számosabb rész, elválasztó falat tsinál; ekkor az ájúlkozó kamarákra nem fog ügyelni a' nép, hanem egyenesen a' Királyhoz fordul panaszaival; a' Királyt fogják vádolni, 's ennek megsérthetlensége a' Ministerek' számolási-tartozásokkal egygyütt oda lesz, mivelhogy a' Jantsárok' önn' kénye, a' nép' mérgének kiomlása, 's a' Seralybéli revolútziónak, elválhatatlan barátjaik a' határnélkülvaló Uralkodásnak, mellyet tsak a' támadásoktól való félelem tarthat határok közt. Minthogy a' Szabadságért

való minden kezesség a' Monárkha' megsérthetlenségében és a' két kamaráknak függetlenségében áll nyilván való dolog, hogy azonnal fenyegettetik, mihelyest eme' két talpkövek megtámadtatnak; ekkor az elnyomatott Szabadság 's a' Ministeri Despotismus között oly halálos tusakodás támad, melynek vagy azon Ministeriumnak, melly azt okozta, megbukása, vagy pedig az önn' kénynek, szabad tettésnek, győzedelme, 's az Országlás' módjának megváltozása, fognak véget vetni. Minthogy tehát ilyen képen a' most fennálló Választási törvény a' Követek' kamarájának függetlenségét veszedelemmel fenyegeti; mivelhogy a' Pairek' számának megnagyobbíttatása által a' Pairkamara' függetlensége már valósággal megtsonkíttatott, 's a' Követek' kamarájáé éppen most ezen Választási törvénynek fenntartatása által fenyegetetik: erre nézve a' Szabadságnak minden barátjait ezennel meghívom, hogy magokat függetlenségünknek megoltalmazására tsatolják össze, 's voksaik által a' Barthelemy jóvállásának fogják pártját."

Egy Párisi tudósításban, melly a' Barthelemy jóvállásának a' Követek' kamarájában történt visszевettetése után való napon, Mártiz. 24-dikén költ, ezeket olvassuk ezen nagy történetről: — „Az Ország' dolgainak folyását figyelemmel szemlélő közönség nagyon örvend, hogy az új intézetek' barátjai, a' minden régieknek visszahozásán iparkodók ellen győzedelmeskedhettek. Némelly gyökeres beszédek, mellyek tegnap a' Követek kamarájában tartattak, nagy meglepéssel olvastatnak. Nagyon betsülik ezek közt, az Independensek' részéről a' *Martin, Lafayette, Colard* és *Beugnot*, az Ultráké közzül a' *Labourdounayé*, az előbbeni Ministerium' pártfogóji közzül pedig az akkori Minister *Lainé* beszédjeiket: de el merik még is mondani, hogy minnyájok között senki fel nem

kapott a' közönség előtt, úgy, mint Minister *Deserre*, azért kiváltképpen, hogy oly történeteket is hordott fel beszédében, mellyeket nem lehetett bámulással nem halgatni, oly történeteket, a' mellyek Déli Frantzia Országot az előbbeni Ministerium alatt oly nagyon nyughatatlankodtatták, a' nélkül, hogy addig, míg *Deserre* ezen beszédben ki nem nyilatkoztatta, a' valóságos mozgatókat esmerni lehetett volna. Most már tudni lehet, kik dolgoztak akkor. *Deserre* az Orálószékből, mint Minister úgy beszélt most elő, hogy miért maradtak akkor azok a' Déli részeken történt iszonyúságok büntetetlen? Minden bámult akkor, hogy a' Ministerek meg nem gátolják: de tsak most monda-meg Minister *Deserre*, hogy oly hatalmas faktziók dolgoztak ellenek, hogy nem lehetett erőt venni rajtok: —“

„Semmi eszközöket és semmi iparkodást el nem mulattak, így beszélt Minister *Deserre*, az akkori Ministerek, hogy a' Generális *Lagarde* gyilkosát megbüntethessék, ki a' Nismesi tudva lévő lármázás' alkalmatosságával éppen akkor öletett-meg, midőn Kiralya parantsolatjából a' békességnek helyreállítatásán iparkodott. A' gyilkos megfogtatott, az ítélőbiráknak által adatott, az, hogy *Lagardét* egy pistolylövéssel ő ölte-meg, reá bizonyosodott, 's ezt éppen akkor tselekedte, midőn *Lagarde*, mint Kommandáns, a' nép közt kivont kardal megjelenvén, a' tsendességnek helyreállítatásán dolgozott. Az esküttekből álló ítélőszék kinyilatkoztatta, hogy a' gyilkosság a' gyilkosnak magavédelmezése miatt szükségesképpen történt legyen. A' törvény tehát a' bünösnek elbotsáttatására kötelezte az ítélőszék' Elölülőjét. — Továbbá tudjuk, hogy Generális *Ramel* *Toulouse* városában valami támadásban megsebesítettvén 's szállására vittetvén, a' gyilkosok reá ütöttek 's őtet

halálos ágyán darabokra tépték. Ezen átkozottak az Esküttekből álló ítélőszéknek általadattattak, a' melly oly ítéletet mondott reájok, hogy botsáttassanak-el, azért, hogy a' Generális halálat nem egyenesen most vett sebei, hanem a' régiebbek okozták. — „Szolljak még egy más oly bünösről is, kinek nevét undorodás nélkül nem említhetem? Ez az a' *Trestaillon*, ki rettenetes büniért hasonlóképpen elvádoltatván ítélőszék elejébe állított, de nem ott, a' hol az irtóztató gyilkosságot elkövette, mivel attól lehetett tartani, hogy ott az esküttek nem mondhatnak egész szabadsággal ítéletet reá, hanem Riom városában. Hihetitek-é Uraim még is, hogy Trestaillon ellen csak egy bizonytságot se' lehetett találni, az ő ártatlanságáról való bizonytságtételre pedig százat is! — „Megemlítek még egy utolsó és nem régi történetet. Hiszitek-é, pedig valóságos dolog, hogy a' faktzió' lelke volt az, melly még a' *Fueldes* gyilkosainak a' haláltól való megszabadíthatásokra is mindent elkövetett. Mind ezeket pedig azért követte-el, hogy a' Ministerek rágalmaztassanak, 's végezetre hivataljokat is elveszessék.“

Deserre ezen beszédet nem előre való készítette, hanem ott helyben mindjárt, mint az Ultraroyalisták' okoskodásaik kívánták, tartotta. Hitelfelett való módon magára vonta általa a' közönség' figyelmét: de oly világosságot is nyújtott annak sok dolgokra nézve, a' mellyekről sok emberek nem is álmodtak volna, 's a' mellyekből eddig az Ultráknak is csak a' nagyjai lehettek tudósíttatva.

* * *

A' Követség' kamarájának ülése Márzius' 25-dikán abba a' tekintetbe is nagyon nevezetes volt, hogy az ezutánni nyomtatásbéli szabadság eránt való szándékát meghatározott módon kinyilatkoztatá ezen ülésben az Országlószék. Az

ezen tárgyat illető törvényjavallást az Igaság' kiszolgáltatására ügyelő Minister *Deserre* terjesztette a' Kamara' elejébe. Ezen törvényjavallás három Részekre oszlik. Az első a' nyomtatás' szabadságával való visszaélésekre nézve meghatározott büntetéseket, másik az ezen tekintetben elő fordulható pereket és perlekedési módokat, harmadik az újságokat 's általjában a' folyó irásokat illeti, mellyek már most minden Politikai Cenzúra alól felszabadíttatván, némünémű új határozásokat láttatnak kívánni. Ezen harmadik része ennek a' törvényjavallásnak, melly a' legfontosabb, egész valósága szerént, ennyiből áll: —“

1). Az olyan újság- vagy folyó - leveleknek (Journaloknak vagy periodicus irásoknak), mellyek vagy egészszen vagy pedig csak egy részint is, politikai tárgyaknak közlésére vagynak határozatva, 's bizonyos időkbén, vagy ha nem rendszeren is, de tsemókban, 's hónaponként többször mint egyszer adattatnak-ki, Irójik vagy Kiadójik tartoznak, *először*, legalább két, számolással tartozó Tulajdonosoknak vagy Kiadóknak neveiket, ezeknek lakásaikat és azon nyomtató házakat, a' hol az újság és folyó levelek nyomtattnak, bejelenteni; *másodsor*, a' minden napon kijövő újságlevelekért 10,000 — a' nem ily gyakran kijövő folyó irásokért pedig 5,000 Frankokból álló, *Interesi Cautziót* adni.

2). A' számadással tartozó két Tulajdonosoknak vagy Kiadóknak számolása az újságokban és folyó levelekben találtató minden féle tárgyakra kiterjed, a' mellett, hogy maga a' kérdésbe jövő cikkelynek tulajdon írója is egész számadással tartozik, ha esmeretes.

3). A' *Cautio*, a' Privilegium ereje szerént, a' törvénykezési költségre, a' káros' kárvallásának megtéríttetésére, 's azon pénznek lefizetésére fordíttatik, melyre a' Tulajdonosok vagy Kiadók ítéltet-

hetnek. Az elosztás fennebb meghatározott rendszerént meggy' véghez. Ha a' *Cautio* elég nem talál lenni, a' Számolással tartozó Tulajdonosok vagy Kiadók, valamint szintén a' megítéltetett cikelynek írója is, tartoznak a' vétkesért helytállani.

4). A' kimondatott büntetési summákat az ítélet-tételnek kimondattatásától fogvást számlálván tizennégy napok alatt le kell tenni. Addig míg ezen birság-summák meg nem fizettetnek, az újságok vagy folyó irások nem adattathatnak - ki.

5). Minden újságlevélnek vagy folyó irás tsomójának kiadattatása előtt, a' számolással tartozó Tulajdonosok vagy Kiadók között egyiknek aláírásával be kell minden exemplárt mutatni a' Departamentekben a' Prefektúrának, a' Kerületeknek az Al-Prefekturának, egyéb városokban pedig a' Polgármesteri Tisztségnek.

6). A' ki valamely újságot vagy folyó irást kiad, a' nélkül hogy az előadott feltételeket teljesítette volna, annak büntetése 6 hónaptól fogva 12-tőig tartó fogóság és 1000 Franktól fogva 3000-rig való pénzbirság legyen.

7). Az újság - és folyó - levelek, a' két kamarák titkos biztosságának üléseikről semmit ki nem hirdettethetnek ezeknek engedelmekek nélkül.

8). Minden újságlevél köteles az Országlószéktől hozzá küldetett hivatalszerént való Hirdetéseket haladék nélkül kiadni, ezen egy feltétel alatt: *Ha megfizetnek érte.*

9). Valamely Ujság - vagy folyó - levélnek Tulajdonosa vagy Kiadója, valamint szintén az abban kijött cikelyeknek írója ellen is, a' kik valamely büntetést érdemlő Hirdetésért vádoltatnak, az a' periekedési Rend álljon-fenn, melly

minden egyéb vétkes Hirdetésekre nézve meg van határoztatva.

10). A' vétkesnek lett ítéltetéskor ugyan ezen büntetések mondattatnak - ki a' bünösre, azzal a' külömbséggel, hogy a' birságpénz az újságokra és egyéb folyó levelekre nézve kétannyira, és az újabb büntetéskor négy annyira is felemelthetik, melly mellett a' főbb bünök' büntető könyvében találtató határozások is fennállhatnak ezen esetekben.

11). Az Ujságoknak és folyó irásoknak Kiadójik tartoznak azon leveleiknek vagy folyó irásaik kötetjeinek egyikében, mellyek az ellenek kimondatott ítélet után egy hónap alatt kijőnek, ezen ítéletnek rövid summázatját kiadni.

12). Ezen törvény' 7. 8. és 11-dik cikelyeinek általhágása, fenytési politikai ítélet' útján 100 - tól 1000 - rig való Frank fizetéssel büntetessék.

B. é. t. s.

Császári Fő Herczegasszony *Maria Ludovika* ő Felségéről, Pármai etc. Herczegasszonyról úgy irtak Florencziából, hogy Fels. Édes Attyát Sienáig kísérvén, onnét elébb Florencziába 's innét a' maga Státusaiba vissza útozik. — Palatinus ő Cs. Fő Herczegsége is elmegy' Romába. — Császár és Császárné ő Felségeknak Florencziából való elindulása állandóul Mártz 29 - dikére, 's Romába való megérkezése April. 2 - dikára maradt meghatároztatva.

Császár és Király ő F.ge a' maga Gen. Adjutánsát, Feldmarschal-Lajt. *Kutsera János* Urat, az ő megkülömböztetett és hasznos szolgálataira 's az ő Cs. K. F.ge személye eránt állandóul bizonyított különös jó indulatjára való tekintetből, két fiu testvércivel egygyütt, Austriai Bárósággal megtisztelni kegyelmesen méltóztatott.

Száz forint huszas pénzért adtak Váltó czédulában: —
 Aprilis' 6 - dikán 248 $\frac{3}{4}$ — 7 - dikén 249 $\frac{1}{2}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

„A' *Rosnyai* Evangyelicum Nemzeti Gymnasiumban lévő Nemes Ifjúság, mai is kívánta mutatni Hazája, dicsően Uralkodó Fejedelme, és az egész Cs. K. Uralkodó Ház eránt való kötelességét, tiszteletét, az idő folyásához alkalmaztatván magokat, Jó'sef napját vették, mint a' tavasznak első napját, korokhoz is alkalmaztatva annak tárgyául: azért ő Cs. Kir. Fő Herczegségének Országunk Tisztelt Nádor Ispányának, Jó'sefnek, ki a' Magyar Nemzetiségében, és honnyi nyelvünk pallérozásában dicsően fenn tartja, 's elő mozdítja, tiszteletére adott egy Szomorú Játékot, az alább következő Hirdetés szerént (*). Minthogy ezen Darab pompás ruházatot és készületet, a' játék színen való gyakorlást kíván, ottan leginkább a' hol semmi sintsen, — temérdek akadályok adták elő magokat; de a' fiatal tüzes kor, megkedvelvén a' Darabban lévő szép magyar és ékes előadást, mindeneken győzedelmeskedett: mert a' hozzá tartozó készületet, Rajzoló mesterjek segedelmével magok véghez vettek, a' ruházatot pedig buzgó anyai szeretettel viseltető Aszszonyságok, a' kiknek ahoz jó izlések is vagyon, kitelhetőképpen elkészítették.

Pelsőtz Mező Városában T. N. Gömör Vármegyének Karjai és Rendjei öszvegyülekezve lévén az Ifjúság igyekezete felől alázatosan tudósítottak; Nagy érdemű Első Al-Ispányunk példája szerént nagy számmal öszve sereglettek Böjt más hava 21-dikén a' mező helyre; nem különben a' környékünkön lakozó Mágnások, és a' Káptalanbéli Urak, Aszszonyságok is annyira öszve sereglettek, hogy már a' Szálában hely Nem léte miatt a' tornázon többen száznál kinn maradni kéntelenítették. Kevés volt a' várakozás, minthogy e' részben az Oskolai ifjúság

gyakortalan, sokan pedig közzülök Tót születésűek; de annál nagyobb lett a' megelégedés, a' midőn annak vége szakadott volna: mert a' Tót is többnyire magyarul ejtette, a' rövid, de fontos, hazai szeretetet gerjesztő kifejezéseket, a' viseletek, előadások olly annyira megtetszett, hogy sokan a' kiknek e' részben izlések vagyon azt állították: „hogy a' gyakorlottak sem adhatták volna ezt jobban elő“ azért is még Tsötörkökön következő Mártz. 25-dikén kívánta a' Nagy érdemű Publicum ezt elő adattni.

Az abból bejött Summa, a' midőn az arra tett költségek lehúzatattak volna, a' mostan építésben lévő Nemzeti Augosta' Vallásbéliek Gymnasiumokra fordítatik. Ezt a' Haza szeretet és az ifjúság eránt való hajlandóság gerjesztette bennem, hogy másutt is illy tettekre buzdittassanak a' körülöttök forgolódók által az ifjak.

(*) *Rosnyón. Tsötörkökön Mártzius' 25-dikén 1819,*

A' Nemes Gymnasiumbéli Ifjúság előad a' Magyar Litteratura' leg főbb Gyámolyának, Országunk szeretett Nádor Ispányának Ő Császári Királyi Fő Herczegségének, nem különben a' Rosnya Nemzeti Agostai Valláson lévő Nemes Gymnasium' Előljáróinak, a' kik tegnap előtt Jó'sef napját tartották, tiszteletekre egy Szomorú Játékot 5 Felvonásban ezen nevezet alatt:

A Z E S K Ū V É S,

Szerzette G. I. Kiadta Dömötör Miklós Udv. Hites Jegyző, a' Szerző hív Barátja.

Nagy Tiszteletű Moldoványi Antal Ur, a' Kalotsai Érsekségbeli Pap, és Consiliarius Pfisterer András M. Országai Fő Orvos Ur fíjainak Nevelője, életének 31-dik esztendejében meghalt Budán Mártz.

27-dikén. Ezen korán elhalt Hazafit a' M. nyelv eránt való buzgó szeretet, 's némelly rövidebb munkái a' T. Gyűjteményben tiszteletre méltóvá tették, a' tudományok eránt viseltető szeretet pedig többekre alkalmatossá tette volna, ha virágzó életét a' Vérhányás és Száraz betegség el nem emésztette volna.

N é m e t O r s z á g.

E' napokban majd semmi újabb tudósítások nem érkeztek a' Kotzebue szomorú történetének további kifejtődéséről. *Manheimban* oly beszéd foly, hogy több emberek, kik Kotzebuval esmerettségekben éltek, azt erőssítik, hogy egy időtől fogva külömbkülömb módon mutatta, hogy valami olyan előre való érzés uralkodjék elméjében, hogy nem fog természeti halállal kimulni. Annyi valóság, hogy Német Országot ide hagyni, 's hazájába az Orosz birodalomba nem soká vissza térni magában eltökéllette volt, 's már tette is az ahoz való készületeket. Azon fija által akarta magát 's nagy számú familiáját oda elkisértetni, kit már több esztendőök ólta nem látott, 's éppen most várt magához. *Karlsruhe* városából kemény parantsolat érkezett a' Nagy Hercegtől, hogy a' gyilkos eránt kemény vigyázattal legyenek, 's az ő kikérdeztesésének nagy pontossággal utánna járjanak. Mártz. 28-dikától fogva semmi látogatókat nem botsátanak hozzá. Addig nagyon jártak oda a' nézők, kik az ő szép formája, 's lelki tsendessége által mind nagyon megilletődve távoztak el szobájából. Mint *Theologus*, többire tsak a' vallásról szeret beszélni, 's a' mellett a' legkinosabb fájdalmakat felettébb türedelmes szelidséggel szenvedni. A' gyilkosságról, mellyet elkövetett, most se' beszéll egyebet, hogy már jó ideje, legalább fél esztendeje, hogy elméjében forgatja Kotzebunak megölését, a' melly neki sok könnyullatást, sok lelki törődést

okozott addig, míg magát végképpen elszánta. A' mi egyéb eránt Kotzebut illeti, neki meg kellett halni, mert azt egész NémetOrszágnak, vagy a' mint ő mindenkor inkább szeret szollani, egész *Teutoniának* java kívánta. A' fiu' szülői nagyon betsületes emberek, magáról is azt vallják mindenek a' kik esmerik, hogy ezen utolsó tselekedeten kívül, jónál egyebet felölle nem mondhatnak. Abba is tartott valamit, de a' melly indulat a' Német tanulóknak Napoleon ellen való fegyverfogásától fogva közönséges hajlandósága, hogy régi szabású 's matériájú Német ruhát viselt. Magát *Baireuth* mellett *Wunsiedelben* lakó, *Sand* nevű Justiciarius-Tanátsos fiának mondja lenni. *Jenából*, a' hol tanulását végezte, egyenesen oly czéllal indult útnak, hogy Kotzebut megölje. Melly nagy eltökéllettséggel kellett neki bírni, erre egyebek között azt is említik azok, kik nézték, mikor az utzán magát megölte, hogy két kézzel nyomta meztelen mejjibe a' hegyes tört.

A' feljebb említett ifjú *Kotzebue*, *Manheim* felé folytatott útjában, *Hanau*-ban egy kávé asztalon heverő újságba belé tekintvén, abból esett legelőször értésére az attya' meggyilkoltatása.

* * *

Islandiai-Moh (Lichen) Csokoládé.

A' melly hasznos voltára nézve híres szerzeményről jelenti az Alólirt, hogy ez nálla Felsőség' engedelmével, valamint nagy úgy kisebb részekben is, 1 és 2 szám alatt, mellyek közzül az utóbbi nemű Vaniliával van készülvé, minden egyébféle legjobb Csokoládékkal egyetemben találhatik.

Lehner Filep,

polgári Csokoládétsináló, a' Wolzeillban, a' Bétsi Önkéntvállalkozottnál (zum Freywilligen) Nr. 852.